

Parshas Toldos: Was Esav “a frumer Yid”?

By: Rabbi Levi Y. Garelik

Also:

1. Which country did Yitzchok give to Esav in his blessings?
2. Why did Esav “trick” his father Yitzchok with “salt” and “straw”?
3. Why did Yitzchok get persuaded by Esav’s “tricks”?
4. Why did Yitzchok want to bless Esav and not Yaakov?
5. To whom did Hashem give the Seven Noahide laws?
6. Why is Kabolo compared to salt?
7. Who’s job was it to put the salt in Reb Shlomo Karliner’s soup?
8. Who won the “Din Torah” between the Alter Rebbe’s Rebbetzin, their daughter and the cook?
9. Why was it too salty for Reb Shlomo Karliner but not for the Alter Rebbe?
10. What will happen to Eisav (Edom) when Moshiach comes?
11. Why was this prophecy said by Ovadiya Hanovi?
12. Another example how through Kabolo we can understand Rashi and the simple explanation in the Possuk.

Based on Likutei Sichos Vol. 25 pages 116-122 and others

* * *

מיוסד על לקוטי שיחות חלק כה ע' 116-122 ועוד.

המקורות:

1. תחילת פרשתנו פרק כה פסוק א: ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. רש"י – תולדות: יעקב ועשיו האמורים בפרשה.

2. פרק כה, פסוק ז: ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש יודע ציד hunter איש שדה, ויעקב איש תם יושב אהלים.

3. רש"י – יודע ציד, לצוד trap ולרמות deceive את אביו בפיו, ושואלו, אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן straw? קסבור אביו שהוא מדקדק במצוות.

הטעם בפשטות שרש"י אינו אומר שציד זה כפשוטו - כי הבעי' של רש"י היא למה כתוב קודם איש ציד ואח"כ איש שדה.

והטעם בפשטות ששאל על מלח ותבן – כי הם פטורים ממעשר אפי' מדרבנן ורצה להראות שהוא כ"כ מדקדק, כמ"ש במעשרות:

4. **מסכת מעשרות בתחילתה: כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל... וגדוליו מן הארץ חייב במעשרות.**

אבל לכאן אינו מובן:

א. אם הוא הי' מפריש בפועל, ניחא. אבל לפועל הוא רק שאל - הרי זה מראה על עם הארצות?!

ב. הרי הוא גדל בבית של יצחק והוא ראה שעשיו אינו מפריש מעשר מדברים אלה, אז איך הוא חשב "לרמות" את יצחק?

* * *

כשנשווה מה שכתב רש"י עם מה שכתוב במדרש, הקושיא תגדל עוד יותר:

5. **מדרש תנחומא כאן: מהו שתהא חייבת במעשר.**

היינו, האם בכלל ישנו חיוב לתת מעשר מדברים אלה

6. **מדרש רבה: היך מתקנין מילחא... היך מתקנין תבנא.**

ולכאן המדרש תנחומא יותר קרוב לפשט"מ, כי הוא שאל האם צריכים לתת מעשר, משא"כ לפי המדרש רבה הוא יודע שמחוייבים – הא מניין לו?

* * *

עוד שאלה עצומה? מהי השאלה היאך מעשרין??? מעשר זה חלק עשירי!!

לפי המדרש יש לפרש כך: שעשיו ידע שאין צריך לתת מעשר, אלא מאי – הוא שאל איך **מתקנין**. מהו הפירוש "האיך **מתקנין**"? והביאור: הטעם למעשרות הוא להראות שלה' הארץ ומלואה, במילא אפילו משהו שאין חיוב להביא מעשר מ"מ הוא רוצה "לתקן" את זה להראות שגם בזה הוא מקיים הענין של לה' הארץ ומלואה.

אבל לשיטת רש"י מהי השאלה היאך מעשרין?!

*

עוד שאלה: למה השאלה היא בנוגע ל"**מלח ותבן**"? מה נשתנו אלו מכל שאר הדברים?

[וכאן נראה איך שרש"י, במילה אחת" מרמז לענינים הכי עמוקים בקבלה].

*

כרגיל ביאור הענין הוא "במילה אחת". והמילה כאן היא "מעשרין".
ויובן בהקדם שאלה כללית כנ"ל:

מהי השאלה "כיצד מעשרין? – פשוט! שצריך לתת חלק עשירי, אז מהי כל השקו"ט כאן?

*

והביאור:

לא מדובר כאן אודות המעשר הרגיל הכתוב בתורה שאנחנו מכירים... מדובר פה על
המעשר של פשוטו של מקרא שדובר אודותו כבר לפני זה, דהיינו:

7. **לך לך יד, יח:** (אחרי המלחמה עם המלכים) ומלכי צדק מלך שלם (שם
בן נח) הוציא לחם ויין והוא כהן לא-ל עליון. ויברכהו ויאמר ברוך
אברם לא-ל עליון קונה שמים וארץ. וברוך א-ל עליון אשר מגן
(הסגיר) צריך בידיך, ויתן לו מעשר מכל.

8. **רש"י:** ויתן לו – אברם, מעשר מכל אשר לו, לפי שהי' כהן.

דהיינו, שזה לא הי' המעשר הרגיל, אלא מכל אשר לו. (ולא כמו לאחר מ"ת – מס' 4
דלעיל)

ובודאי הוא חינוך כך את בניו ואת ביתו אחריו.

9. **תולדות כו, יב:** ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה
שערים ויברכהו ה'. רש"י - ...ורבותינו אמרו אומד זה למעשרות
הי'.

* * *

ועל פי זה יובן הכל:

אברהם ויצחק הביאו מעשר מכל אשר להם. במילא עשיו ידע שצריך לתת מעשר מהכל,
אבל הוקשה לו איך עושים את זה עם מלח ותבן. למה? למה עשיו שאל דוקא על שני
אלה?

ויובן בהקדם הסיפור עם ר' שלמה קארלינר ששמו יותר מדי מלח (ראה כתבי הרח"א
ביאחווסקי ע' קט) –

10. **איוב ו, ו:** היאכל תפל בלי מלח

דהיינו, שיכולים לעשות סעודה שלמה, אבל אם אין מלח אז חסר כאן בכל המאכל.

In other words: do we measure the volume or the value

ועד"ז בתבן – מצד עצמו הוא רק קליפה אבל כשרוצים לעשות לבנים צריכים לתבן, כמו שראינו אצל פרעה:

11. שמות ה, ו: ויצו פרעה ביום ההוא את הנוגשים בעם ואת שוטריו לאמר. לא תוסיפון לתת תבן לעם ללבון הלבנים כתמול שלשום, הם ילכו וקוששו להם תבן... תכבד העבודה... ויפץ העם בכל ארץ מצרים לקשש קש לתבן... ויזכו שוטרי בני ישראל... ויצעקו אל פרעה לאמר, למה תעשה ככה לעבדיך תבן אין ניתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו עשו....

במילים אחרות: מלח ותבן מצד עצמם אין להם שוויונות, אבל כשמערבבים הם נעשים העיקר.

ולכן נשאלת השאלה: **האיך מעשרים, לא האם מעשרים?**

ובזה רצה להראות שהוא צדיק.

* * *

[מאמר המוסגר]

עכשיו נראה, שבעצם זוהי מחלוקת עצומה בהלכה אבל נגיד רק את הנקודה כי זה אריכות גדולה:

12. רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א: על ששה דברים נצטוו אדם הראשון... הוסיף לנח אבר מן החי... וכן הי' הדבר בכל העולם עד אברהם. בא אברהם ונצטווה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית. ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום ויעקב הוסיף גיד הנשה ותפלת ערבית...

13. השגת הראב"ד: כן הי' ראוי לומר: והוא (אברהם) התפלל שחרית והפריש מעשר ויצחק הוסיף תפלה אחרת.

מהי סברת מחלוקתם?

הרמב"ם סובר שהמעשר הזה של אברהם איננו המעשר שלאחרי מ"ת, אלא "מעשר מכל"

משא"כ הראב"ד סובר שזה כן בגדר של מעשר [ישנה אריכות במפרשים א"ך].

וזוהו אותו החילוק שבין רש"י להמדרש:

רש"י סובר (כמו הרמב"ם) שזה לא המעשר שלאחרי מ"ת, וצריכים לתת "מכל" ולכן נשאלת השאלה **האיך מעשרין**.

משא"כ להמדרש שאין זה בגדר מעשר].

* * *

אבל עכשיו נשאלת השאלה העיקרית:

למה עשיו שאל דוקא על **מלח ותבן**, הרי ישנם עוד כו"כ ענינים שלכאול צריך לעשר?

*

ויובן בהקדים עוד שאלה:

14. תורה אור תולדות כ, ב: (הרי יצחק ידע ש) עשיו אין שם שמים שגור בפיו (איך שייך לומר) שהי' מרמהו בשאלות איך מעשרין את התבן?

15. (ומתרץ, שלמטה) אין שם שמים שגור בפיו אבל בשרשו רישא דעשיו בעטפוי דיצחק... וזהו ואברכה לפני ה' לפני מותי, לפני ה' דוקא (למעלה מסדר השתלשלות) והרצון שהי' ליצחק להמשיך לעשו עצמו שלא ע"י יעקב הוא מפני שראה אותו מלמעלה למטה... אך מ"מ אין עשיו כדאי כי אם ע"י יעקב...

הגאולה תבוא רק ע"י הגלות הבירור דעשיו, וזה נעשה ע"י יעקב.

ולכן אמר מלח ותבן, שניהם מרמזים לשרשו של עשיו:

16. לקוטי תורה ויקרא ד, א: ... והמלח זהו בחינת גבורות, ולכן היא חריף... אין בו טעם... וזהו שמטעים את הבשר... יש בחי' זו גם בתורה שבחי' חכמת הקבלה היא ג"כ בחי' המלח, שהיא בעצמה נסתרה ונעלמה שאינה מושגת בבחינת טעם ממש... ואעפ"כ המלח הוא הנותן טעם בכל המאכלים גם בלחם גם בבשר כל הנהגות העולם הוא ע"פ פנימיות התורה...

תבן:

17. ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי וישלח יט, ד: ..מוץ ותבן שאינם רק פסולת החיטה scraps waste ... מבחי' הקליפות... (ועשו) הי' מסטרא דקליפה... שיבח עצמו שנתן למעשר ממוץ ותבן.

אבל הבירור הסופי יהי':

18. **עובדי' א, יח:** והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש... ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה.

למה דוקא עובדי' אמר את זה?

19. **ספר השיחות תנש"א פ' וישלח** (ע' 174): די גמרא זאגט (סנהדרין לט, ב) "מאי שנא עובדי' לאדום כו' עובדי' גר אדומי הי', והיינו דאמרי אינשי מיני ובי' אבא ניזיל בי' נרגא". וואס דאס איז דער **תוכן** ההפטורה, דער פרעון ובירור פון אדום, באופן אז מ'איז מהפך אדום – תחתון שאין תחתון למטה ממנו, ביז אז דורך דעם דוקא ווערט שלימות מלכותו ית' – "והיתה לה' המלוכה"...

זוהי העבודה שלנו בדור הזה עד שנזכה לוהיתה לה' המלוכה.

Key words: Alter Rebbe, Alter Rebbe's Rebetzin, Avrohom, Cook, Esav, Immunization, Italy, Kabolo, Kabolo (compared to salt), Maariv, Maaser, Midrash, Mincha, Mitteler Rebbe, Ovadia Hanovi, Raavad, Rambam, Reb Shlomo Karliner, Rebetzin Freida (Alter Rebbe's daughter), Salt, Seven Noahide laws, Shacharis, Sheva mitzvois bnei noiach, Straw, Tenth, Vaccination, Yaakov, Yechidus (private audience with the Rebbe), Yitzchok.